

Undervisningens sociala processer

7,5 hp

Kort version utan seminarieuppgifter och tentamen.
Fullständig version finns i Lisam.

Studiehandledning

HT 2018 period 1 vecka 34 - 43

Kurskod: 9KPA05

Studietakt: Halvfart

Kursansvarig: Nedžad Mešić

Studentgrupper: Vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen 120 hp; Utländska lärares vidareutbildning, 120 hp; Kompletterande pedagogisk utbildning, 90 hp

Linköpings universitet

Förord

Välkommen till kursen Undervisningens sociala processer. Kursen omfattar 7,5 hp och går på distans, halvfart.

Att arbeta som lärare i skolan handlar i hög utsträckning om att hantera och leda grupper av elever, att skapa ett klassrumsklimat som på bästa sätt gör det möjligt för lärare att undervisa och för elever att lära sig såväl olika skolämnen som att hantera frågor som rör värden, normer och socialt samspel.

Mot bakgrund av detta utgör socialpsykologin, inklusive ämnen som grupprocesser, social påverkan, socialisation, ledarskap, identitet, konflikthantering, kränkningar och mobbning ett betydelsefullt kunskapsfält för lärare. Syftet med denna studiehandledning är att underlätta studierna genom att tydliggöra kursens mål, innehåll och examinationsformer.

Studiehandledningen ska ses som ett levande dokument, som med lärarnas och studenternas hjälp kan förbättras. Synpunkter är därför välkomna såväl under som efter kursen.

Lycka till med studierna!

Kursens mål och förväntade studieresultat

I kursplanen för *Undervisningens sociala processer* anges de kunskaper varje student förväntas ha tillägnat sig efter att ha genomfört kursen. De sex kursmålen efter fullbordad kurs är enligt kursplanen att deltagaren ska kunna:

- analysera och diskutera lärares och elevers sociala samspel i skolan med socialpsykologiska teorier och begrepp
- analysera och diskutera problem och möjligheter med bruket av grupparbete som arbetsform i sitt ämne
- beskriva och kritiskt diskutera lärares ledarskap i relation till individuella processer och grupprocesser
- analysera, diskutera och hantera konflikter med hjälp av konflikthanteringsmodeller
- analysera, diskutera sätt att motverka och förebygga diskriminering och annan kränkande behandling
- analysera och diskutera jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten

Kontaktpersoner

Kursansvarig:

Nedžad Mešić nedzad.mesic@liu.se 011-36 33 22

Kontakta vid övergripande frågor rörande kursen, exempelvis studiehandledning, schema, litteratur.

Utbildningsadministratör:

Maria Lorin maria.lorin@liu.se 013-282079

Kontakta vid frågor rörande administrativa ärenden, exempelvis lärplattformen Lisam, byte av grupp, inrapportering av studieresultat i LADOK.

VAL: Ann-Charlotte Lindgren ann-charlotte.lindgren@liu.se 013-28 20 04

ULV: Anna Bergman anna.bergman@liu.se 013-28 20 11

KPU: Kristin Sjölander kristin.sjolander@liu.se 013-28 19 78

Kontakta vid frågor rörande studiegång, byte av program, studieuppehåll m.m.

Kursinnehåll och arbetsformer

Kursen består av fyra delmoment. Momenten skall tillsammans belysa olika dimensioner av undervisningens sociala processer.

Moment 1 behandlar socialpsykologiska teorier och begrepp kring socialt samspel. Kunskaper om grupp, gruppprocesser, grupputveckling, socialt klimat, normer, roller, social påverkan, socialisation, identitet och interaktion är centrala i detta moment.

Moment 2 behandlar teorier och begrepp kring lärares ledarskap.

Moment 3 behandlar teorier och begrepp kring konflikter och konflikthantering.

Moment 4 behandlar teorier och begrepp kring diskriminering, kränkningar och mobbning.

De fyra momenten kommer inte att behandlas separerade från varandra, detta då innehållet i varje del i hög grad kan relateras till de andra delarna. Frågeställningar, perspektiv och innehåll kommer att överlappa varandra och återkomma.

Den studerandes enskilda studier inom ramen för kursen kommer att stödjas med föreläsningar, seminarier och arbetsgrupper. Vid föreläsningarna utvecklar, fördjupar och förklarar lärare och forskare centrala delar av kursens innehåll.

Seminarier genomförs i olika former och leds av campuslärare. Seminarieformerna kommer att variera under kursens gång. Något seminarium har karaktären att begrepp ska diskuteras medan andra är i form av grupparbete som ska presenteras för den stora gruppen. Läs de frågeställningar som presenteras här i studiehandledningen för att förbereda dig för vart och ett av seminarierna. Avsikten är att seminariegruppen ska vara en resurs och ett gott stöd för studenternas kunskapstillägna. Där kan frågor och funderingar ventileras, litteratur diskuteras och uppgifter bearbetas. En viktig komponent för att seminariegruppernas arbete ska bli generativt är att de studerande har ett intresse av tillägna sig professionsrelevanta kunskaper och ambitionen att bedriva akademiska studier av god kvalitet. Genom att se seminarierna som lärtillfällen för sig själva och andra, och därför alltid komma väl förberedd till dessa, bidrar studenterna till att skapa goda förutsättningar för en gynnsam studiemiljö och ett meningsfullt lärande.

Kursutvärdering

Enligt högskoleförordningen ska studenter som deltar i eller avslutar en universitetskurs ges möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen. Inom den här kursen sker detta genom Linköpings universitets elektroniska kursutvärderingssystem (Evaluate). När kursvärderingen öppnas får alla studenter som är registrerade på kursen ett mail med en länk till studentportalen, där en enkät kan fyllas i. Kursansvarig uppmanar alla studenter att ta denna chans att förbättra lärarutbildningarna vid Linköpings universitet för kommande studenter.

Utöver detta kommer vi att följa upp och utvärdera föreläsningar och seminarier löpande. Kursledningen uppmanar till frågor och feedback kontinuerligt. Vid kursavslut finns det utrymme för muntlig utvärdering av kursen.

Inte tillåtet att spela in undervisning

Linköpings universitet har 2012-02-16 beslutat att ljudupptagning, fotografering, filmning och liknande inspelning av föreläsningar, seminarier och andra undervisningssituationer inte är tillåten. Ett undantag är studenter med funktionsnedsättning, som med anledning av denna behöver särskilda hjälpmedel, äger rätt att göra ljud- och bildupptagning. Då får det endast göras av studenten själv genom personlig närvaro vid föreläsningen. Sådant behov ska meddelas i god tid före föreläsningen. Det är den enskilde studenten som har ansvar att vid förfrågan uppvisa intyg om sådant behov, utfärdat av koordinators för studenter med funktionshinder vid Linköpings universitet. (Regler för studenters möjlighet till ljud- och bildupptagning i samband med undervisningssituationer vid Linköpings universitet, Dnr LiU-2012-00312)

Examination

Kursen examineras genom att studenten skriftligen beskriver och analyserar socialpsykologiska dilemma kopplade till undervisning med hjälp av några av de teorier och begrepp som introduceras i kursen. Formerna för tentamen beskrivs under egen rubrik senare i denna studiehandledning.

Fusk och plagiat

Försök att vilseleda vid examination eller när studieprestation annars ska bedömas kallas för fusk eller plagiat. De fall av fusk eller plagiat som upptäcks kommer att anmälas till Disciplinnämnden. Informationen nedan kommer från liu.se: <http://www.student.liu.se/studenttjanster/lagar-regler-rattigheter/disciplinarenden?l=sv> där du kan läsa mer om vad som räknas som fusk och plagiat samt hitta vidare till mer information.

Exempel på vad LiU:s Disciplinnämnd bedömt som vilseledande är:

- plagiat av uppsats eller hemtentamen
- otillåtet samarbete med annan grupp vid enskilt arbete av exempelvis projektarbete

Vad innebär att vilseleda när studieprestation bedöms?

Som student är det ditt ansvar att ta del av information om vad som är tillåtet och inte tillåtet vid en examination. Vid osäkerhet är det alltid bättre att fråga läraren för att undvika missförstånd. Det räcker med ett försök att vilseleda för att disciplinär åtgärd ska kunna vidtas.

Vad är plagiat?

Plagiat är när man utger sig för att ha gjort ett arbete själv som någon annan har producerat. Det innebär att man skriver av en text utan att ange källan. Det är även när man använder texter mer eller mindre ordagrant utan att använda sig av citattecken. För att undvika att bli misstänkt för plagiat ska du alltid ange källan till den text som du använder dig av samt att sätta ut citattecken när du ordagrant återger från en annan text. Den text som du skriver får inte ligga för nära originalet, du ska alltid använda dina egna ord i det material som du skriver. Mer information om plagiering finns på Universitetsbiblioteket.

Kursens upplägg och schema

För att kunna nå kursmålen är det viktigt att delta i de campusförlagda delarna av utbildningen och som kursansvarig betraktar jag föreläsningar och seminarier som obligatoriska. Formellt sett är det endast kursens tentamen som är examinerande/obligatorisk.

Vi möts i huvudlokalen, där även föreläsningar äger rum. Diskussioner och en del seminarier tar plats i de grupprum som anges nedan.

Campusträff 1

Tisdag 28 augusti

10.15	Introduktion (Lärare: Nedžad Mešić och Åsa Mårtensson) Genomgång av kursmål, kursdesign, examination, betygskriterier, former för återkoppling, genomgång av Lisam
12.00	Lunch
13.15	Föreläsning om Socialpsykologi i skolan med Robert Thornberg
15.15-17.00	Litteraturseminarium 1 (Lärare: Nedžad Mešić och Jonas Forsmark) Läs Thornberg (2013) kap 1, 2, 4, 6; samt Aspelin och Persson (2011) Introduktion, plus kap 1, 2, 4,7,9

Onsdag 29 augusti

9.15	Föreläsning om ledarskap i klassrummet med Andrzej Szklarski
11.15	Reflektion över föreläsning och tentagenomgång (Lärare: Nedžad Mešić och Åsa Mårtensson)
12.00	Lunch
13.15	Workshop 1 – Lärares ledarskap Läs Thornberg (2013) kap 3, 5; Hammar Chiriack, E. & Hepmel, A. (red.) (2005), kap 6; Szklarski (2007; eller 2014); Hugo (2011) (Lärare: Nedžad Mešić och Åsa Mårtensson)
15.15–16.00	Reflektion (Lärare: Nedžad Mešić och Åsa Mårtensson)

Campusträff 2

Torsdag 4 oktober

10.15	Föreläsning om konflikter och konflikthantering med Andrzej Szklarski
12.00	Lunch
13.15	Workshop 2 – Konflikthantering Läs Szklarski (2007; eller 2014); Hakvoort och Friberg (2012/2015) kap 1–4, 7; Thornberg (2013) kap 9; Hammar Chiriack, E. & Hepmel, A. (red.) (2005) kap 8. (Lärare: Nedžad Mešić och Åsa Mårtensson)
15.15–17.00	Återsamling , presentation, diskussion (Lärare: Nedžad Mešić och Åsa Mårtensson)

Fredag 5 oktober

9.15	Föreläsning , Camilla Forsberg om mobbning	
11.15	Föreläsning , Nedžad Mešić om regelverk och lagstiftning kring likabehandling och diskriminering	
12.00	Lunch	
	<i>Eftermiddagen består av två parallella spår, där kursdeltagarna delas i två grupper. Dessa grupper byter aktivitet efter halva tiden.</i>	
	Grupp 1	Grupp 2
13.15–15.00	Workshop 3 Normkritik i praktiken, (Lärare: Johanna Köpsén)	Litteraturseminarium 2 Mobbning (Lärare: Nedžad Mešić och Åsa Mårtensson)
15.15–17.00	Litteraturseminarium 2 Mobbning (Lärare: Nedžad Mešić och Åsa Mårtensson)	Workshop 3 Normkritik i praktiken, (Lärare: Johanna Köpsén)

Litteratur till Litteraturseminarium 2 om mobbning och antimobbningsarbete:

Läs Thornberg (2006/2013) kap 7,8,10 samt skriften från Brottsförebyggande rådet (2009).

Litteratur till Workshop 3 om normkritik

För att friska upp dina kunskaper kring jämställdhet och jämlikhet i skolan kan du med fördel återigen läsa (fanns med i UK3): Wernersson, I. *Genusordning och utbildning*. I: Lärande Skola Bildning, (2017). Om du vill fördjupa dina kunskaper om normkritisk pedagogik föreslår vi att du använder www.normkritiskpedagogik.se

Läs därtill en av följande fyra titlar:

- Ambjörnsson, F. (2004). I en klass för sig: Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer. Stockholm: Ordfront.
- Lenz Taguchi, H., Bodén, L. & Ohrlander, K. (Red.) (2011) En rosa pedagogik: Jämställdhets pedagogiska utmaningar Stockholm: Liber.
- Högberg, R. (2009) Motstånd och konformitet Om manliga yrkeslevers liv och identitetsskapande i relation till kärnämnen. Linköping Linköpings universitet
- Nyström, A-S. (2012). Att synas och lära utan att synas lära: En studie om underprestation och privilegierade unga mäns identitetsförhandlingar i gymnasieskolan. Uppsala: Uppsala universitet.

Campusträff 3

Måndag 15 oktober

10.15	Föreläsning om grupparbete i styrdokument, Åsa Mårtensson
11.00	Litteraturseminarium 3 – Grupparbete Läs Hammar Chiriac & Hepmel et al kap 1–5, 9 (Lärare: Nedžad Mešić och Åsa Mårtensson)
12.00	Lunch
13.15	Workshop 4 om grupparbete (Lärare: Nedžad Mešić, Åsa Mårtensson och Diana Holmberg)
16.15–17.00	Utvärdering och tentagenomgång (Lärare: Nedžad Mešić och Åsa Mårtensson)

Kurslitteratur

* Dessa titlar ligger som pdf på Lisam.

** För er som läser mot Förskollärare är den **senare upplagan** (2015) av Hakvoort, I. & Friberg, B. Obligatorisk – detta på grund av det nytillkomna kapitlet om konflikthantering i förskolan.

Aspelin, J. & Persson, S. (2011). *Om relationell pedagogik*. Malmö: Gleerups.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2009). *Effekter av anti-mobbningsprogram: Vad säger forskningen?* Stockholm: Brottsförebyggande rådet. *

Hakvoort, I. & Friberg, B. (2012 eller senare upplaga**). *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. Malmö: Gleerups.

Hammar Chiriac, E. & Hempel, A. (red.) (2013). *Handbok för grupparbete – att skapa fungerande grupparbeten i undervisning*. Lund: Studentlitteratur.

Hedlin, M. (2010). *Lilla genushäftet 2.0 Om genus och skolans jämställdhetsmål*. Växjö: Linneuniversitetet. *

Hugo, M. (2011). *Från motstånd till framgång – att motivera när ingen motivation finns*. Stockholm: Liber.

Szklarski, A. (2014). Skolan som en arena för socialt samspel. I S. Köpsén: *Lära till yrkeslärare*. Lund: Studentlitteratur. 15 s.

ELLER

Szklarski, A. (2007). "Om konflikter och konstruktiv konflikthantering". I K. Granström (red.), *Forskning om lärares ledarskap i klassrummet*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling. *

Thornberg, R. (2013). *Det sociala livet i skolan: Socialpsykologi för lärare*. Stockholm: Liber.

Wernersson, I. (2017). "Genusordning och utbildning – förr och nu". I U. P. Lundgren, R. Säljö & C. Liberg (Red.) *Lärande skola bildning Grundbok för lärare*. Stockholm: Natur och kultur

Valbar litteratur, dock minst en valfri obligatorisk:

Dessa fyra titlar har fokus på genus, jämlikhet och jämställdhet i skola och förskola. Tre av titlarna utgörs av avhandlingar som behandlar gymnasienivå (Ambjörnsson, Högberg och Nyström), en titel behandlar förskolenivå (En rosa pedagogik). En eller flera av dessa titlar kan med fördel läsas i relation till seminariet om normkritik. Ambjörnssons avhandling fokuserar gymnasietjejer ur ett intersektionellt perspektiv, Högbergs avhandling har manliga yrkeselever och hur de formar sin identitet i förhållande till kärnämnen. Nyströms avhandling fokuserar högpresterande pojkar i relation till genus, klass och utbildning. En rosa pedagogik diskuterar bland annat normkritik. Samtliga fyra titlar är väl värda att läsa!

Ambjörnsson, F. (2004). *I en klass för sig: Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Stockholm: Ordfront.

Lenz Taguchi, H., Bodén, L. & Ohrlander, K. (Red.) (2011) *En rosa pedagogik: Jämställdhets pedagogiska utmaningar*. Stockholm: Liber.

Nyström, A-S. (2012). *Att synas och lära utan att synas lära: En studie om underprestation och privilegierade unga mäns identitetsförhandlingar i gymnasieskolan*. Uppsala: Uppsala universitet. *

Högberg, R. (2009) *Motstånd och konformitet: Om manliga yrkeselevers liv och identitetsskapande i relation till kärnämnen*. Linköping: Linköpings universitet *